

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerk. és kiadóhivatal 9-77

Zs. N. Sz. ——— 2-28

Egyes szám ára pályaudvaron és vidéken 5 lej Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ÁRÁK

Magyarországon: Évi 1150, Negyedévi 320, Egy hónapra 110

Csehszlovákiában: Egy hónapra Ck 40, Egyes szám 3

1927 február 26 Szombat

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 46 szám

5687 I. Adar 24

A jugoszláviai véres ember

Az ember, akit véresre vertek, mint a világ különböző rendőrségei által véresre vert emberek szimbóluma, megjelent a jugoszláv parlamentben és közszemlére tette sebekkel borított testét. A véres ember szót sem szót, csak néman állott azok előtt, akik törvényt hoznak embertársaik számára, akiket azért küldött az istenadta nép a parlamentbe, hogy emberi és népi jóvoltáról gondoskodjanak. Minden bizonynyal a törvényhozó urak szókincsében fölös számmal vannak bevált humanista frázisok, a parlamentárizmus és demokrácia frázisai, melyeket kortesbeszédekben fennen hangoztattak. A demokrácia azonban a Balkán egyes államai-ban fikció, a valóság — a véresre vert ember. Azaz pardon: egy kis véresre veretésért nem kell éppen a Balkánra menni, ez a bevált kormányzati rendszer állami védelemben részesül a művelt nyugat egyes országában is.

A modern államok törvénykönyvei, mint primár elvet kodifikáltak az ember szabad véleménynyilvánítási jogát. Kodifikáltak, de a gyakorlatban ennek a szentesített elvnek csaknem semmivel egyenlő a hatóereje, ellenkezőleg: nincs még valami, ami szörnyűbb megtorlásra számíthatna, mint a szabad véleménynyilvánítás. A jogot és általában a jogokat — a kancsuka, ólmosbot és az erőszak egyéb eszközei abszorbeálják, — ami ezenfelül marad, az papíros- és betűhalmaz, szóuoki trükk és retorikai fogás.

A sebek, amelyeket a választási atrocitások frontján a jugoszláviai véres ember szenvedett, egy kicsit az egész mai emberiség, egy szimbólummá növekedett gladiátor sebei, aki korunk Nérei előtt viaskodott a demokrácia cirkuszának porában.

Ez a kor, mely az általános választói jog, a közteherviselés és törvényelőtti jogegyenlőség korának nevezi magát, sőt kérkedik vele: minden koroknál inkább a basáskodó közegek, az erőszak már nem is leeresztett, hanem egészen nyílt sisakjával kiálló felelőtlenek korszaka, mely szadista gyönyörűséggel rug bele mindenbe, ami emberinek megmaradt a világháború véres tumultusából.

A jugoszláv szkupstinában az igazság és a valóság élő kísértete jelent meg, a poklok követe, melynek tüzeben mindannyian pörkölődünk egy kicsit. Egy kis tulzással bár, de nyugodtan állíthatjuk, hogy az emberiség egy része ma két táborra oszlik, — azokra, akik már megkapták a sebeiket és azokra, akik még nem kapták meg. Az ördögmotolla azonban lefeljár s a megtorlás törvényei szerint holnap azok kerülhetnek a kínzókamrába, akik ma porkolábjai a kamaráknak. Ez a tény megfontolásra kellene, hogy készítse az embereket, a politikusokat és engedelmes eszközeiket, — de a megfontolásnak lélektani, idegekbe plántált akadályai vannak. Akadályai: a bestialásra való hajlam, mely a háborús neurozisek maradvéka, ezenfelül a demokrácia helytelen alkalmazásából származó hatalmi szenvedélyek, melyek szintén ideges tünetek és egy generális, epidémiás elégedetlenség velejárói.

A jugoszláv ellenzék ötlete nemcsak demonstratív értékű, nemcsak politikai fogásnak jó, hanem drámai jelentőségű is. Mert a nyílt szín, a szemlélet közvetlensége nagyobb hatású és öntudatra döbentőbb minden szóuoki lendülettől, minden filippikánál. Az emberek kijelentésére, vagy lelkiismeretük felrészására egyetlen eszköz alkalmas: megláttatni velük aljassá-

gnak eredményeit. Rákényszeríteni őket arra, hogy lassanak. Lássák lelkiütlek valódi tükörképét: a véresre tépett sebeket, melyeket védtelen embertársaik testére mértek, lássák hősi kultuszuknak valódi lényegét: a gyáva gonoszságot, mely csak oda mer ütni, ahol biztos abban, hogy nem ütik vissza. Lássák az erőszak filozófiájának gyakorlati formáját, melynél gondolatlanabb és felelőtlenebb még az inkvizíció korszakában sem akadt. Mert az inkvizíció legalább hitből tépett sebeket; a mai sebeket egyetlen szellemi és szívbéli akarat osztja: a kancsuka magasztosságába vetett hit, melynek nem üdvözítés a célja, hanem bestialis kielégülési vágy.

A jugoszláviai véres ember a balkáni pa-noptikum egy alakja. Sajnos, husból és vérből való, nem viaszból. De sebei nem csupán a Balkánt vádolják, mert a Balkán ma már túllépi a geográfiai határokat és az egész világon szétterpeszkedik. Balkán ma Olaszország és Balkán Kina, Balkán az Action Française Párisa és Balkán a Nicaragua népét hullává nyomorító Unió. Az egész világ — egy Balkán. Szomorú és vigasztalan elégtétele ez a valódi, a földrajzi és politikai értelemben vett Balkánnak. A jugoszláviai véres ember ma már világszimbólum, nem nagyon kell azon igyekezni, hogy mindenütt megtalálják — a pandantját. (s. l.)

A kantoniak ismét előnyomulnak Sanghaj ellen

Naponta ötezer katona érkezik a város védelmére

(London, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A legújabb jelentések szerint a kantoniak előrenyomulása ismét megindult. A kantoni csapatok előőrsi megszállották és elérték a Sanghajtól 30 kilométerre fekvő Fenking városát. Ezzel egyidejűleg a sanghaji kormányzóság hadserege visszavonulóban van és visszavonulása utján elérte a Sanghajtól 25 kilométerre fekvő Sun-Kiangot. Sung-Fuang-Cse, a kormányzó megvert csapatait Csang Csang, a közvetlen Sanghaj közelében, a város védelmére összehívta. Minden jel arra vall, hogy a sanghaji nemzetközi negyed és francia koncessziós terület körül a védelmi vonalat angol és lehetőleg más nemzetbeli csapatok is megszállják. Az angolok már tüzéségüket is partraszállították és

kórházat rendeztek be sebesültjeik számára. A visszavonuló Santing tábornok csapatai is bevonultak Sanghajba. Hir szerint naponta ötezer ember fog bevonulni Sanghaj védelmére. Minden jel arra vall, hogy a döntő küzdelem a kantoni csapatok és a Sanghajt védő csapatok között küszöbön áll. Berlin, február 25. Moszkvai jelentések szerint az Oroszországhoz intézett angol jegyzék orosz politikai körökben óriási konsternációt keltett, mert Litvinov minapi előzékenyhangú beszéde után valóságos ultimátumként hat a jegyzék. Hir szerint Anglia jegyzékére maga Csicserin akar válaszolni, aminek céljából a külföldön üdülő népbiztos haladéktalanul visszatér Moszkvába.

A jobb vasúti összeköttetés problémája a parlament előtt

A közlekedésügyi államtitkár szerint sok év munkájára van szükség a vasúti vonalak tökéletesítéséig

(Bucuresti-Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ülésén Braescu elnökölt.

Jonescu Mihai CFR-államtitkár válaszol Georgescu Tulceanak arra a kérdésére, hogy mi történik a CFR-nél. Kijelenti, hogy ami ott történik, kockáztatja azt, hogy Bratianu Vintila megharagszik...

Bratianu Vintila: A miniszterelnök ur kijelentette, hogy Jonescu tábornok nem fog politikát csinálni. Ime mégis azt csinál.

Jonescu: Én adminisztrációt csinállok. A liberális kormány centralizálni kezdte a vasúti hálózatot, de vannak olyan helységek, amelyeknek nincs összeköttetésük az országgal, hanem a külfölddel, így pl. Maramarossziget. Sok év munkája lesz a vasúti vonalak tökéletesítése. Helyet kell adnunk a magánkezdeményezésnek is, ami a Tulcea-Baradag vasútvonalat illeti, még 340 millióra van szükség, amit egyelőre nem tudunk fedezni, de Tulcea helyzete nem olyan rossz, mert hiszen az évnek 10 hónapjában a Dnán át megvan az összeköttetés a fővárossal. Sokkal rosszabbul állnak Soreca Cahul és Hotin, amelyeknek nincsenek jó vonalai.

Bratianu Vintila kijelenti, hogy Jonescu deklarációját nem veszi tudomásul, mert Jonescu nem felelős tényező. Az illetékes miniszter kijelentéseit várja.

Ezután Gaspar nemzetipárti az erdélyi munkásbiztosítópénztárak működéséről beszél.

Florea a vízvezeteki igazgatóság ellen panaszkodik.

Butu kormánypárti az erdélyi rokkant tisztek számára kért segítséget.

Capatineanu nemzeti parasztpárti a tisztviselői fizetések rendezéséről szóló törvényjavaslat betervezését kéri, hogy végre felemelhetők legyenek a tisztviselők fizetései.

Nedelcu javasolja, hogy mindazoknak a cserkészeknek, akik a háború ideje alatt szolgáltak, emlékérmeket adjanak.

Jacobescu intézkedéseket kér a beszarabiai járvány ellen.

Zelea Codreanu jelenti, hogy a Foresta buzai vállalat román tisztviselőit elbocsátotta.

Leca kéri azoknak a tábornokoknak a listáját, akik az ellenséggel szemben katonai egységeket vezényeltek.

Ezután folytatták az I. O. V. javaslat tárgyalását és néhány módosítást elfogadtak.

A szenátus ülésén Badescu ezredes közli, hogy a tisztikaszinóban tegnap az aviatika érdekében tartott konferenciának nagy visszhangja van a közvéleményben és ebben nagy érdeme van Mircescu tábornok hadügyminiszternek. Dieséri Cerchez szenátornak a bukaresti kereskedelmi kamara elnökének a gesztusát, aki 2 millió lejt adományozott erre a célra. Javasolja, hogy a szenátus egy napidíját adományozza az aviatika céljaira. A szenátus ehhez hozzájárult.

Azután a szenátus több kisebb jelentőségű törvényjavaslatot fogadott el, mire az ülés véget ért.

színházi szen-
ancsiság meg-
szombat esti
os, hogy 8
z nézőtere, a
lapítás szerint
nullatságosab-
érdekességét.
Lili fogja ját-
r második s

katona. Va-
rakkkal a Pá-
donság kerül
l, Marsi Gizi-
val Mihályfy-
na című drá-
előadása Poór
Lászlóval.

nyel. Zsufolt.
önteni a világ
t, a fiatal tü-
t. A nagy ér-
ap déli hang-
oskodni.

A. Sorozatszám
gi előadás, igen
stván születésé-
Bevezető elő-
atszám 295.)
ág először. Ne-
szám. Sorozat

ni, a világszerte
den hangverse-
kkal. Naplórlet
K jegyeit kivá-
kari iroda.)
peretteujdonság,
szállított hely-

és-
eszélő-
aszték

vid

itónél, Cluj,
tica 12 sz.

emezek!
va 1886.

késnélkül
L
aló por
szág területén
enia
ól a legjobban
protváló szer
nem marja
vakodjunk az
utáztatoktól.
IDEAL
a valódi.
odrasz
hand 30.
Planzen
a Voda 30

Balthazar nagy h acionizmu

Pale

(Debrecen, február 26.) Az utóbbi időben indult Pro Palesztina-básis eseménye zajlott Debrecenben. A nagropolis püspöke egyben hatalmas beszéd magyar határokon tu-
gon visszhangja fog valóban prédikatori között hangzott el, a Magyarországon hib magyarsági Pro indítóját és szervezőj ceni Kálvin-egyesület keréte fel, hogy a Pa A Kálvin-egyület kollégium diszternét és minden elképzel volt az egyetem és nári karának számos nek vezetői, zsidók A hatalmas terem alább ötszázán szor folyosóin helyezkedt ségnek kellett a ren jelent meg a debrec a terembe azonban

A Palesztina-miti theológia tudós rek szárnyalású beszédbe a mai kornak egyik szövetségek alakulna a mozgalom is, ame gának, hogy Paleszt egész emberiség rész az a terület, amel földje, Dávidnak és a Babilóniába hurcol az Evangélium hall most is lehet, igér vára, a reménység r rodott emberiség me a Keren Kajemeth. meleg szavakkal k KKL Magyarországi Ezután Székely melyben Palesztina tegette és rámuta szerződéssel a kétez tételét kezdték m

Palesztinai film fesztült figyelem püspök állott fel beszédet:

— Salom uvrac ezekkel a szavakkal sereglett gyülekeze nélkül egy nagy es nyének kultuszában amelyben évszázad zeti különbség nél mányt, amelyről „Elvérsz az én népe való.” Azt a tudoi előtt tartotta ugy ninek ismeretét és hoz való szeretetév lelkek világa és an lálkozik: „Jehi órság és lón világoss

— Egy nagy kérdés az, amely i a zsidókérdés, ame náknak tagadni, itt v nyire örök marad fajj sajátosságában tottságában: maga kérdéssel az antisz lalkoznak, a kultur mehez tartoznak pontnak a szemsz hogy a zsidó szelle nyos gazdasági elő

Martin Buber Bibliája

Jegyzetek egy új német bibliafordításhoz

Buber könyvei mindig események voltak a német könyvpiacra. És ezek között is, a legnagyobb ilyen eseménnyel most lepi meg az irodalmi világot. Martin Buber lefordította a Bibliát. Eddig három kötet jelent meg belőle, Mózes első három könyve és annak jellemzésére, hogy a könyvek világáradatában mennyire igazán eseményszámba megy ez a bibliafordítás, elég annyi, hogy alig néhány héttel az első kötetek megjelenése után máris újabb kiadásokban hagyja el a sajtót. Erről a legújabb és mindezideig a legszebb, legbibliább bibliafordításról kell e helyen megemlékezni. És aki valaha is tüzetesebben foglalkozott a Bibliával, az meg fogja érteni, hogy ez a megemlékezés csak általános keretekben mozoghat, mert a részletekhez való szakszerű hozzászólás nem szorítható bele egy újságrecezió keretei közé.

Műfordítással állunk szemben és mindenre, ami igaz műfordítás, van egy örök aranyszabály. (Épen Arany János volt az, aki ezt a szabályt a legpregnansabban állapította meg.) Nem az az igazi műfordítás, amely az eredeti szöveget szószertint és szolgálai hűséggel adja vissza. Az igazi műfordítás úgy adja vissza az eredeti művet, mintha a mű alkotója a fordító nyelvén írta volna meg a művét. Az Odüsszea magyar fordítása csak akkor volna tökéletes, ha a tárgyi és költői tartalom feltétlen hűséggel visszaadná, jobban mondva megőrizné mellett, azt a benyomást tudná kelteni az olvasóban, hogy Homéros magyarul írt és magyar nyelvben gondolkodott. Ezért olyan ritka — és szinte szinte lehetetlen a tökéletes műfordítás. De mint szabály és megközelítendő végcél áll mindenre, ami műfordítás — egyetlen kivétellel. Mi zsidók olyan gyakran vagyunk kivételek az általános emberi szabályok alól, hogy talán nem is furcsa, ha ez a kivétel éppen a mi legősibb irodalmi termékünkre, a Bibliára vonatkozik. A Bibliát nem lehet „magyarul” visszaadni és nem lehet „németül” és nem lehet „angolul” visszaadni. A Bibliát tökéletesen csak „bibliaul” lehet visszaadni. Magyar szavakkal, német szavakkal, de csak „bibliaul” — a Biblia nyelvén. Ennek a különös kivételtségnek megvan a maga oka és magyarázata. Az európai kultúrnépek irodalmi nyelvei, szinte kivétel nélkül a Biblia emelől nőttek nagygyá.

Az európai nyelvek első komoly irodalmi megfogalmazása, mindig és mindenütt egy-egy bibliafordítás volt. A mai modern német nyelv Luther bibliafordításából fejlődött ki. A még mindig fejlődésben lévő magyar nyelv, mint valami kimeríthetetlen ösforráshoz, mindegyre visszatér Károli Gáspár bibliafordításához és Ady nyelvbeli nagysága mélyen a Károli bibliásságában gyökerezik. Így van ez minden európai kultúrnyelven és innen van az, hogy a bibliás fordulatok, mondatfűzések, sőt gyakran a szintizta hebraizmusok is egyetlen európai irodalmi nyelvben sem hatnak idegenül. Nemcsak hogy polgárjogot nyertek az európai nyelvekben, hanem úgy hatnak, mint az illető nyelv őseredeti szépségei és erőteljeségei. Ady bibliássága egyúttal a legzengőbb magyarság. Ezért kivétel a Biblia a műfordítások között. A Bibliát nem lehet és nem szabad úgy lefordítani, mintha Mózes magyar nyelven élte volna meg a színaji kinyilatkoztatást. Magyar szavakkal, igen, de csak a Biblia nyelvén, csak „bibliaul” lehet a Bibliát fordításban visszaadni.

Buber bibliafordítása ebben a tekintetben szinte tökéleteset ad. Ragyogó és csudálatosan tömör német szavakkal tud héberül gondolkodni és a Biblia nyelvén beszélni. Luther óta sokan próbálkoztak a Biblia újabb német fordításával. Egyiknek sem sikerült ennyire németet és ennyire Bibliát adni.

Sajnos, ez a megállapítás csak általános vonatkozásban állja meg a helyét. Mert amilyen tökéletesnek mutatkozik a kereteiben, olyan súlyos hibákat, tévedéseket, zseniális felismeréseknek bántó elvetéltégeit mutatja a lényegben. Csak néhányat ezek közül. Buber felismerte a Biblia nyelvének és gondolkodásának egyik formai jellegzetességet: a ritmikus lüktetést. Buber bibliafordításában ezt vissza is adja. De amennyire indokolt ez a Biblia bármely egyszerű elbeszélő részeiben is, annyira tarthatatlan és a lényegét elhomályosító ott, ahol tartalom és óél eleve kizár minden ritmikai lehetőséget. Ott, ahol a Biblia tudatosan a jogi, orvosi és vallási terminológia száraz tömörségével sorakoztatja fel az egyes törvényeket. Előttem fekszik Buber bibliafordításának egyik kötete: Mózes harmadik könyve. Tulnyomó részében csupa száraz re-

delkezés. Nyoma sincs semmiféle dikcióbéli ritmikanak. Buber ezt is, az egész harmadik könyvet is szakadozott sorokban, a ritmikus forma ráérvszakolásával fordítja le. A dikció ritmikus lejtése valóban jellegzetessége a Biblia nyelvének. De Buber még ott is alkalmazza, ahol a Biblia céltudatosan elkerüli: „bibliaul” akar beszélni magánál a Bibliánál is — és ezzel sok helyen elhomályosítja a törvények súlyos, komoran precíz tartalmát.

Még egy furcsaságot tapasztaltam Buber bibliafordításában. A tetragrammatont sehol se fordítja, még csak meg se jelöli, egyszerűen kihagyja a Biblia szövegéből. Miért tette ezt, annak semmiféle elfogadható magyarázatát nem tudom találni. Pietás nem lehet, a belső értelem visszaadásának lehetetlensége szintén nem lehet, ezzel szemben a négybetűs istennév valami olyan mindent túlszárnyaló jellegzetessége nem csak a Bibliának, hanem a zsidóság egész történelmi lényegének, hogy nélküle a zsidóság is, de a Biblia is a hiányosság, a teljesség hiányosságát érzésével hatna. Bizonyos az, hogy a négybetűs istennév mi zsidók sohasem ejtjük ki teljes hangzásban és még írásban is többnyire csak az első két mássalhangzóval jelöljük. Bizonyos az is, hogy ez a négybetűs istennév mint héber szóképzés, az istenfogalom páratlanságának és semmihöz nem hasonlóságának teljesen megfelelően, nyelvtanilag minden szabálytól eltérő és ennek következtében lefordíthatatlan. De a négybetűs név értelmét ismerjük, benső tartalmát meg tudjuk közelíteni. Maga a Biblia magyarázza meg a csipkebokor-jelenetben. A legszentebb bibliai istennév teljes értelemvisszaadásban így hangzik: „A Létező”, „der Seiende”. (Nem a zsidó fordításokban megszokott „Örökkévaló” és még kevésbé a keresztény fordításokban használt „Az Ur”) „A Létező”. Megdöbbenően mindent magába foglaló megjelölése az istenfogalomnak — és elengedhetetlen velejárója, legkiütöközőbb karakterisztikuma a Biblia szövegének és lényegének. Buber mindenütt elhagyja és ebből sokszor valóságban bántó furcsaságok, hiányosságok és bibliatlanságok keletkeznek a fordításában. Csak egy példát akarok kiragadni. A harmadik könyv egyes törvényei vagy paragra-

fusai, mint egy királyi aláírásképen nagyon gyakran a négybetűs istennévvel végződnek. Például:

„Megőrizték törvényeimet és rendeleteimet ha — melyeket teljesít az ember és él általa — én a Létező!”

Mindenki közületek valamely verrokonához ne közeledjék, hogy fölfedje mezeitelenségét — én a Létező!” (III. 18:5, 6.)

Buber mindenütt elhagyja az aláírás istennévét és így fordítja:

„Wahret meine Satzungen und meine Recht-sprüche, als welche der Mensch tut und lebt durch sie.

Ich.

Jedermann zu allem Leib seines Fleisches sollt ihr nicht nahn Blösse barzumachen.

Ich.“

Az ember szinte önkénytelenül a bécsi Schwarzenberg muzeumra gondol, amelynek homlokzatán ott ékeskedik a büszke mondás: „Ich (fürst Schwarzenberg) für Kunst u. Künstler”. Több benne a póz, mint az erő. Ez a pózos „Ich” sohasem tudja visszadni a bibliai istenalkírás naiv, öntudatlan és éppen azért lélekre súlyosodó fenségét.

Ennyit lehet és kell elmondani — mindig csak általános keretek között maradva, — Buber biblia-művéről. Természetes, hogy végleges ítéletet nem lehet még általánosságban sem alkotni róla. Hiszen a Biblia huszonöt könyvből egyelőre csak három kötet jelent meg. És úgy sejtem, hogy Buber igazi bibliafordító nagysága és uttörő ereje majd csak a próféták könyveinek fordításában fog teljes pompájában megnyilatkozni. Az eddig megjelent három mózesi könyvről végső ítéletképpen csak ennyit mondhatunk: Ha Mózes a huszadik század németajku zsidójának született volna: még ő sem írhatta volna meg szebben és bibliábban a Bibliát mint Buber — és ez az érdeme. De ha Buber a kivonulás zsidójának született volna, maga is nagyon sokszor értelmetlenül és keretlenül állott volna szemben a saját mostani Bibliafordításával és ez a gyöngéje. Giszkalay János

Egyelőre a fogyasztók állásponja győzött az ominózus földgázháboruban

Valószínűleg elmarad az áremelés. Lassan halad előre az új vasúti teherárutárfia előkészítése. Április 15-én lesz az UGIR központi közgyűlése

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósjától.) Röviden megemlékeztünk arról, hogy a romániai Munkaadók Szövetségének kolozsvári tagozata csütörtökön délután választmányi ülést tartott. A választmányi ülésen szóba került az új behozatali vámtarifá kérdése, amelyről lapunk más helyén számolunk be.

Az ülés ezután az április elsejére beígert vasúti teherárutárfia ügyével foglalkozott, amelyre vonatkozólag azt az információt kapta, hogy az előkészítő munkálatok tempója nem kielégítő és így tartani lehet attól, hogy az új tarifát nem fogják életbeléptethetni a kitűzött terminusra. Ebben a tárgyban sürgős és permanens intervenciót határozott el az UGIR, amely ezután a gyorstempójú szociális törvényhozással is foglalkozott. Miután

a munkaadók és munkások együttes tiltakozása ellenére a kormány változtatás nélkül szavazta meg a munkakamaráról szóló törvényt,

a munkaadók minden eszközzel arra fognak törekedni, hogy a parlament előtt fekvő másik két szociális javaslat, a munkainspekció szabályozásáról és a munkaszerződések megkötéséről szóló javaslat az érdekeltek kívánásainak figyelembevétele nélkül törvényerőre ne emelkedhessenek.

Sérlemesnek találják a gyáriparosok a meg-
lepetészerűleg megszavazott tanoncnevelési javaslatot, amely minden munkás után heti 2 lejes adó fizetésére kötelezi a vállalatokat. Ez az újabb megterhelhetőség egyfelől azért sérelmes, mert olyan vállalatokat sújt, amelyek a tanoncnevelés érdekében már eddig is áldozatokat hoztak, másrészt pedig

olyan iparágakat sújt a legjobban, mint például az erdő-átalátók, amelyek nagy munkássámszámmal dolgoznak, de nincs nekik tanonc-

A munkaadók igyekezni fognak, hogy legelőbb a végrehajtási utasítás kiküszöbölését az új törvény-
hozással is foglalkozott. Miután

visszasságokat.

Ezután az ominózus földgáz-ügy tárgyalására tért át az ülés. Diamant Izsó, az aranyosgyéresi Sodronyipar Rt. igazgatója ismertette a bukaresti tárgyalások eredményét, amelyek során a Nemzeti Földgáz Társaság Rt. vezérigazgatója, Motas Constantin hozzájárulásával felerészben erdélyi fogyasztókból, felerészben pedig regáti konkurencijellegű vállalatok képviselőiből összeállított tizenkéttagú bizottság, egy tag kivételével, a Földgáz-szindikátusban tömörült panaszos vállalatok javára döntött. Tudvalevő ugyanis, hogy

Motas Constantin a terbevelt áremelés szükségét és jogosságát azzal a beállítással akarta igazolni, hogy a szerinte olcsó földgázzal dolgozó erdélyi vállalatok veszélyeztetik a regati ipar érdekeit.

A tanácskozások során azonban az UGIR álláspontja győzött, amely azzal biztat, hogy az akció további folyamán sikerülni fog megakadályozni annak a határozatnak érvénybelépését, amellyel az ipariügyi minisztérium január elsejére visszamenőleg, esetleg március 15-től jóváhagyja a földgázáraknak általánosságban 10 százalékkal való felemelését.

A választmányi ülés határozatából az UGIR kolozsvári tagozata táviratilag megkeresi a központot és kéri fogja, hogy a legsürgősebben intervenáljon Berlescu miniszternél és a földgázügyben referensként szereplő Damaschin bányaiügyi vezérigazgatójánál. Az érdekeltektől várható az, hogy a minisztérium adja meg a döntőn az áremelés kérdésében, amíg a helyszínen való megjelenéssel személyesen meg nem győződik a fogyasztó gyárvállalatok érdekeinek jogosságáról.

Tudvalevő az, hogy az UGIR bukaresti központi közgyűlése április 15-re tűzte évi rendes közgyűlést, a választmányi ülés elhatározta, hogy a kolozsvári tagozat közgyűlését április 10-én fogják megtartani Kolozsváron.

Balthazár Dezső debreceni református püspök nagy beszéde a Palesztina-munkáról, a cionizmusról és a zsidókérdés megoldásáról

Palesztina-miting a debreceni Kollégium disztermében

(Debrecen, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi időben Magyarországon is megindult Pro Palesztina-mozgalomnak nagyszabású eseménye zajlott le pár nappal ezelőtt Debrecenben. A nagy magyar református metropolisz püspöke egy Palesztina-miting keretében hatalmas beszédet mondott, melynek a magyar határokon túl is, az egész művelt világon visszhangja fog támadni. Balthazár püspök valóban prédikatori beszéde olyan körülmények között hangzott el, amelyek alig másfél év előtt Magyarországon hihetetlennek látszottak. A magyarországi Pro Palesztina-mozgalom megindítóját és szervezőjét, Székely Bélát a debreceni Kálvin-egyesület látta vendégül és arra kérte fel, hogy a Palesztina-kérdést ismertesse. A Kálvin-egyesület Palesztina-mitingje; az ői kollégium disztermében zajlott le. Az érdeklődés minden elképzelhető mértékét felülmúl. Ott volt az egyetem és a református teológia tanári karának számos tagja, Debrecen közéletének vezetői, zsidók és keresztények egyaránt. A hatalmas terem szorongásig megtelt és legelőbb ötszázán szorultak ki, akik a kollégium folyosóin helyezkedtek el, úgy, hogy a rendőrségnek kellett a rendet fentartani. Testületileg jelent meg a debreceni hitközség vezetősége is, a terembe azonban már nem tudott bejutni.

A teológiai rektor beszéde

A Palesztina-mitinget dr. Erdős Károly, a teológia tudós rektora nyitotta meg magaszárnyalású beszédben. Rámutatott arra, hogy a mai kornak egyik jellemvonása, hogy világszövetségek alakulnak. Ilyen világszövetség az a mozgalom is, amely feladatául tűzte ki magának, hogy Palesztinát megint visszaszerzi az egész emberiség részére. Rámutatott arra, hogy az a terület, amely Abrahamnak az Igéret-földje, Dávidnak és Salomonnak dicsőség hona, a Babilóniába hurcolt nép vágyainak netovábbja, az Evangélium hallgatóinak az ut szőlője volt, most is lehet, igéretük teljesítése, a megszerződött emberiség megvidámítója. Evégre alakult a Keren Kajemeth. A nagytudású rektor ezután meleg szavakkal köszöntötte Székely Bélát, a KKI Magyarországra küldött delegátusát.

Ezután Székely Béla mondotta el beszédét, melyben Palesztina általános jelentőségét fejtegette és rámutatott arra, hogy sanremoi szerződéssel a kétezeréves zsidóüldözöttség jövételét kezdték meg a népek.

„Salom uvracha!”

Palesztinai filmfelvételek bemutatása után fészült figyelem közepette Balthazár Dezső püspök állott fel és mondta el a következő beszédet:

— *Salom uvracha!* Béke és áldás! Én is ezekkel a szavakkal üdvözölöm az itt egybe-seregelt gyülekezetet, amely valláskülönbség nélkül egy nagy eszménynek, a szeretet eszményének kultuszában jött ide, e szent falak közé, amelyben évszázadokon keresztül, vallásfelekezeti különbség nélkül tanítottuk azt a tudományt, amelyről Hósea próféta azt mondta: „Elvész az én népem, amely tudomány nélkül való.” Azt a tudományt, amely ép úgy szem előtt tartotta egy világiaknak, mint az istenek ismeretét és amely az emberek egymáshoz való szeretetével tette teljessé azt, ami a lelkek világa és amely abból a forrásból táplálkozik: *„Jehi ór vajhi ór!”* Legyen világosság és lön világosság!

— Egy nagy és méreteiben fel sem fogható kérdés az, amely itt szőnyegen van, tudniillik a zsidókérdés, amely, akármiféleképpen is akar-nak tagadni, itt van, örök kérdés, mint amennyire örök marad Istenből nyert talentumában, faji sajátosságában és világító, kulturális hivatottságában: maga a zsidó nép. Azok, akik e kérdéssel az antiszemitizmus szempontjából foglalkoznak, a kultúrtársadalom legszelejtesebb elemeihez tartoznak és csupán annak a fossz szempontnak a szemszögéből ítélik meg a kérdést, hogy a zsidó szellem, kitartás és képesség bizonyos gazdasági előnyöket vivott ki magának és

ezeket a gazdasági előnyöket erőszakkal, a többség erejével meg kell szerezni, el kell tölük venni.

A zsidókérdés megoldásának utjai

— Előttem és a művelt világ előtt nem ebben a vonatkozásában szerepel ez a kérdés, hanem abban, hogy arról a népről, amely Isten rendeltetéséből szóródott szét az egész világon, annak a népek okos, hasznos és helyes elhelyezkedéséről a keresztény társadalomnak a maga érdekében gondoskodnia kell.

— Megpróbálták ezt a kérdést megoldani többféleképpen is. Tisztán gazdasági alapon akarta megoldani Zangwill, akinek poéta lángelke megteremtette az ITO-mozgalmat. Azonban ennek a mozgalomnak az volt a hibája, hogy tisztán gazdasági alapon akarta a zsidóság problémáját megoldani, a szellemi és erkölcsi motívumokat kihagyta belőle. Azt hirdette ugyanis, hogy bárhol, a világnak bármelyik helyén is szerezzünk földet azon zsidók számára, akiket némely országok gazdasági berendezkedése nem bírt meg és ezzel oldjuk meg a zsidókérdést. Zangwill izzó lelke magával ragadott mindenkit és magam is, csekély anyagi erőmhez képest hozzájárultam ehhez a törekvéshez. De kiderült, hogy ebben a rideg formában nem érdekelte ez a zsidóságot, azt a zsidóságot, amelyet azzal vádolnak meg, hogy csak anyagi érdekeket ismer maga előtt.

A zsidó nemzeti érzés

— A kérdésnek van egy másik oldala is, amely a nemzeti érzéssel kapcsolatos és a legszébb érzések virágával díszíti fel magát. Ez az erős nemzeti érzés, amely benne van minden nemzetben és nagyon csunya lenne, ha nem volna benne a világ kulturáját oly szépen előre vivő zsidók lelkében és szeretetében. Azt mondják, hogy ha valaki cionista, ellentétbe kerül hazafiságával. *Tiltakozom ez ellen*, mint ahogyan mi magyarok is kegyelettel örizzük az ázsiai és óshaza emléket, úgy él a zsidóság lelkében Cion. Különös, hogy a cionizmus és a hazafiság helytelen szembeállítását ép azok élelik ki Magyarországon legjobban, akik a turanizmust állandóan napirenden tartják. Ugyanaz

a turanizmus a magyarsággal vonatkozásban, mint a cionizmus a zsidóság életében. *Palesztina felépítése a zsidó-kérdésnek mindenképpel való alapos és sikerrel felelté biztató megoldása.* Megváltást jelent ez nemcsak a zsidóságra, hanem a keresztény társadalmi tényezők mindazon rétegeire is, akik a humanizmus szempontjából kezelik a világkérdést. Közös érdek ez gazdasági szempontból is. Magának a zsidóságnak is érdeke, hogy az egyes államok gépezetéből kivonja a felesleges elemeket és összegyűjtse oda, ahol hasznosíthatja ezeket. De érdeke a keresztény társadalomnak is.

Az iránytű Palesztina felé mutat

— A zsidóság nem nézheti könnyhullatás nélkül és lelki tépelődés nélkül, hogy ma pogromok árva brutális országokban tizezrével szünyödjének. Ép így nem nézheti e pogromok szenvedőinek tizezreit maga a kereszténység sem tétlenül és minden erejével, minden fentartás nélkül, mint az emberi haladás világító fényessége, erkölcsi kötelessége, hogy Palesztina felépítését, ezt a gyönyörű gazdasági és nemzeti összefogását a zsidóságnak támogassa és ebből a munkából, — amint azt az angol protestánsok, amint azt a német protestánsok teszik, a magyar protestánság is kivegye a részét. Én szívesen vállalom az uttörés eme munkáját, amely uttörés a fejbeverés konzekvenciájával jár néha. De tudja ezt a magyar kereszténység társadalmi, mint a zsidóság társadalmi, hogyha én egy célt szőnék és szentnek látok, egy utat magasztosnak és tisztának, akkor sose törődtem a magam kényelmével, a magam érdekeivel, megítélésével, de követtem egyenesen és fentartás nélkül azt az iránytűt, melyet az Úr Isten lelkembe adott.

— Most úgy érzem, hogy ez az iránytű Palesztina felé mutat. Ama terület felé, melynek kulturális és modern törekvése, megszabadítása minden pogány vonatkozástól ép úgy szent célja és feladata az atyák és próféták szellemét öröklő zsidóságnak, mint nekünk. Valószínűleg az Ótestamentumnak azt az igéjét, hogy *„Veahavta leréacha kamócha!”* Szeresd felebarátodat, mint magadat! Embertársaink szeretete, Isten szeretete e kötelesség teljesítését jelenti és a palesztinai zsidó közösség megvalósulását a szívekben: *salom uvracha!* béke és áldás.

Balthazár püspök nagyhatású beszédét percekig tartó tapsal honorálta a nagy és előkelő közönség, amely emelkedett hangulatban távozott a gyűlésről.

Súlyos terheket ró a lakosságra az új uttörvény

Minden adózó évi 250 lej utadót fog fizetni, azonkívül megadóztatják az összes járműveket, igavonókat, a benzint és a gummikerekeket

(Bucuresti-Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Constantin Meissner közmunkaügyi miniszter teljesen befejezte az új uttörvényjavaslatot. Az új törvény speciális állapot iránnyoz elő az utak modernizálására, fentartására, rendbehelyezésére és kiépítésére. Erre az alapra a pénzügyminisztériumnak joga lesz a következő évi illetékek beszedésére: Minden adózótól 250 lej, azonkívül minden igavonó, vagy járműbe fogott állat után tíz darabig egyenként 250 lej, husz darabig egyenként 150 lej, azonfelüli számú állatállomány esetén minden darab után 100 lej. Ötven lejt kell fizetni minden állati vontatású jármű után, még ha hivatalos fuvarozásra is szolgál. A mechanikai vontatású, vagy gummikerekes járművek után minden lóerőért tíz lóerőig 200 lejt, husz lóerőjű járművek után darabonként 300 lejt, azonfelüli lóerőjű járművek után 400 lejt lóerőként. A mechanikai vontatású és tömörgummi kereken járó járművek után a fenti illetékek másfélszeresét kell fizetni.

A fenti illetékek kétszerese fizetendő olyan mechanikai járművek után, amelyek ércbandázzsal vannak felszerelve és közszállításokra

szolgálnak. Ezer lej illeték alá esik minden gummibandázsú vontatókészülék, míg az ércbandázsú vontatókészülékek illetéke 2000 lej.

Külön megadóztatja az új törvény a benzint és az ásványolajat, a könnyűbenzin után kg-ként 1 lejt, nehézbenzin és motorin után 50 banit, ásványolaj után kg-ként 2 lejt kell fizetni. A járműveknél használt gummikerekek és belső gummik után azok értékének 10 százaléka fizetendő.

A fent felsorolt illetékek 70 százalékát az országutak, 30 százalékát pedig a helyi érdekű utak fentartási költségeinek fedezésére fogják fordítani.

Nagy nemzetközi képhiallitás
Megyilit Gráto főle műkereskedés (Piaa Unirii No 8.) összes termelben hatvan to tömüvész
representativ kiállitása
melyre a műérté közösséget tisztalett. meghívják

Üveg, porcellán

és lámpaárúk leg'csöbbsz beszerzési forrása **Auslän-der Lajos, Cluj**, Calea Reg. Ferdinand 67. (Szgug-rancával szemben.) Engros Endetail. Telefon 9.54.

Herczeg Ferenc: Bizánc (Repriz a Magyar Színházban)

Herczeg Ferenc a konzervatív magyar társadalom reprezentatív írója egy írásában se nyult ily keserű szívvvel az emberi indulatok közé, mint a Bizáncban. A katonatiszti világ s a magyar gentry kaszinó-erkölcsi urisága sohase sötétült el ily szélsőséges színekkel... Az előkelő uriközéposztály írójának kezében itt, a Bizáncban az urak is plebejusok, sőt: ők az igazán plebejusok. A rengeteg szereplő közt becsületese és tiszta csak három akad: Konstantin császár, (a nagy ember, akinek tragédiája a darab), a császárt pénzért szolgáló genovai kapitány, Giovanni s az ismeretlen népi mélységekből jövő Herma...

A többi, élükön a császárnéval ugyanolyan csöcselék-lélek, mint maga a csöcselék. Bérzolgák, haszonlesők; — olyanok tehát, aminőnek Herczeg különben a nem uri középosztályhoz tartozókat ábrázolja. Ez a beállítás itt természetesen a darab történetbőleleteti koncepcióját szolgálja. Mindez a sok utolsó fajta ember egy hanyatló kor pusztulásra ítelt népének reprezentánsai. A török ezek miatt foglalhatja el 1453 május 29-én (amikor a darab játszik) Bizáncot. Ilyenek voltak az urai, vezérei...

Miért e szokatlan tisztánlátás s a költői és emberi igazságszolgáltatás ez objektív vonalvezetése?

Herczeg Ferenc, helyes politikai ösztönéből kifolyólag, a Bizáncot demonstrálni akart századunk elején, amikor írta... „Elpusztul az a nép, — mondja Konstantin — mely terméketlen, politikai párttuságban éli ki magát. A saját sirját ássa.”

Herczeg Ferencből a politika, — az urigazi szenvedelme — kiváltotta a nagy költőt...
— A darab egészen kitünő...

Minden tekintetben. Görög tüzei s egyéb teatrális vonásai eltűnnek, eltörpülnek, megszűnnek a darab tiszta páthosza mellett. A darab felépítésének matematikája ugyanolyan biztos, amilyen élesprofilu minden alakja és színes mélységű egész dialógusa. A magyar irodalomban nincs még darab, melyben oly pontosan összevágának a közönség igénye s a csak művészi szándék, mint itt. Még egészen kiszámított „színpadi“ jeleneteiben is a sors szele zuhog. S azonkívül: nincs tisztábban emelkedő három felvonásunk sem, bár nehezen indul, sok a környezet rajz, — mert mindezt betemeti a néző benyomásai közt a 2. és 3. felvonás kivételes tökélye.

A Magyar Színház mindenkép dicséret illeti: hogy elővette, hogy teljes személyzetével, érezhető ambícióval előadta. A rendezésben ugyan szerettünk volna több zavart, illetve momentumot, melyek hangsúlyozzák a feszült órákat; több ijesztő és színesebb rémületet, ami van különösen a harmadik felvonásban...

A jó alakítások egész soráról számolhat be a néző. Táray szárnyalóan tiszta volt a császár szerepében. Dr. Janovics Lala Katilja egész megragadó, aprólékos s egyben teljes munka. Kemény zsoldos-kapitánya barbárerejű tiszta metszet. Mihályffy Demeter nagyhercege ismét igazolta, hogy állandóan gazdagodik.

A hölgyek közül Poór Lilit kell kiemelni a császárné szerepében. Szeszély, nagyravágyás, királyi hisztéria. A „Zenét! Zenét!” — sikolyaiban szédít. Marsi Gizi szép árnyék a császár körül, mert jól csinálja...

A többi nőszereplőkkel szemben a szerző hálátlan. Csupa csip-csup szó... Ez a darab a férfiak tragédiája.
Gaál Gábor

Influenza, torokgyulladás, tüdőcsúshurut, az orr és garat elnyálkásodása, a fül és a szem megbetegedése esetén gondoskodjék arról, hogy a gyomra és belei a természetes „Ferenc József“ keserűvíz használata által többször és alaposan kitisztítsanak. Közkórházak főorvosai megállapították, hogy a **Ferenc József** víz orbáncnál és más lázzal járó ragályos betegségnél is a szenvedő emberiségnek nagy szolgálatot tesz. Kapható gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Anglia jegyzéket intézett az Unióhoz nikaraguai polgárainak védelme érdekében

WASHINGTON, február 25. Az amerikai képviselőház tegnapi ülésén nem vette figyelembe Coolidge elnöknek a költségvetéssel kapcsolatos indítványait és egyhangulag megszavazta az újabb három könnnyű cirkáló építéséhez szükséges összeget. A képviselőház eképen teljesen azonosította magát a szenátus álláspontjával.

WASHINGTON, február 25. Az amerikai angol nagykövet február 19.-iki dátummal egy jegyzéket nyújtott át az Unió kormányának, amelyre az amerikai kormány tegnap válaszolt. A jegyzék, amelyet az angolok nyújtottak át, arra hívta fel a washingtoni kormány figyelmét, hogy Nikaraguában az angol állampolgárok életét és vagyonát veszedelem fenyegeti. A jegyzék kiemeli, hogy Anglia elvárja az Uniótól, hogy állampolgárait ugyanolyan védelemben részesíti Nikaraguában, mint az amerikai állampolgárokat.

Averescu miniszterelnök levele az Amerikában élő román zsidókhöz

(București-Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti lapok Averescu tábornok egy levelét közlik, amelyet a miniszterelnök az amerikai román zsidók egyesületének elnökéhez B. I. Braunsteinhoz intézett. Az amerikai román zsidók ugyanis elnökük útján levéllel fordultak a miniszterelnökhöz, akitől megkérdezték: megfelelnek-e a valóságnak azok a hírek, amelyek a zsidók romániai helyzetével kapcsolatosan az utóbbi időben napvilágot láttak. Averescu levele így szól:

Különös örömmel töltötenek el azok a derék érzelmek, amelyet Önök Romániával szemben táplálnak. Hasonlóképpen megörvendeztetett engem az a bizalom, amellyel — mint levelükből is kitűnik, — az ország kormányával szemben viseltetnek.

Sajnálattal kell azonban megállapítanom, hogy ezt a bizalmat, az Amerikában a zsidók romániai helyzetéről keringő fantasztikus hír-adások és az a rágalmozó kampány, amelyet érdektel ellenségeink indítottak az ország ellen, alaposan meggingatták. Bizonyára Ön is egyetért azzal, hogy mielőtt ily fontos hírekről véleményt formálunk, előbb kontrollálnunk kell azokat. Így például mindenütt hitelt találtunk a kisenevi és calarasi pogromokról, vérontásokról és rombolásokról, zsinagógák megszenteltetéséről és vonatok megállításáról szóló hírek. Nagyon kevés fáradsággal meg lehetett volna azonban állapítani, hogy a kitalálások abszurdumok.

Soha semmilyen pogrom nem volt az országban. Incidensek fordultak elő, egyéni összetűzések, amelyeket a hatóságok objektív szellemben vizsgáltak meg s az összes törvénytisztító intézkedéseket fogantatosították. A kormány öröködté azon, hogy a rendet mindenki respektálja és mindig teljesítette kötelességét abban a meggyőződésben, hogy az ország érdekei az összes lakosok harmóniáját és együttműködését kívánják. Tévedés volna, sőt mondhatnám, majdnem szándékos tévedés, az itt-ott előforduló s néha minden bizonnyal eléggé sajnálatos egyéni incidenseket úgy magyarázni, mintha azok a lakosság egyik részének a lakosság másik része ellen irányuló kollektív manifestációk lettek volna.

A román nép, amelynek századok során annyi igazságtalanságot kellett elszenvedni, nem válhat annak a népek elnyomójává, amellyel annyi ideje él már együtt az ország földjén. Elég talán megemlítenem erre, hogy midőn 1920-ban délkeleti Oroszországban a zsidókat tömegesen gyilkolták le a Dnyeszteren túl, mint az akkori kormány elnöke a zsidók tizezeinek adtam az országban menedéket. Midőn azután később egyesek e zsidók közül visszaélve a nekik nyújtott vendégszeretettel, korrupció és hamisítások útján igyekeztek az országban véglegesen megtelepedni, senki sem gondolt arra, hogy a zsidóságot összességében vádolja meg ezért a hálátlansági aktusért. Csak azokat büntették meg, akik bűnösök voltak, úgy zsidókat, mint keresztényeket.

Az ifju David Falik esete, akit egy román egyetemi hallgató meggyilkolt, élénk emóciót váltott ki az ország és a külföld zsidóságában, anélkül azonban, hogy a körülményeket ismerték volna, az egész keresztény lakosság terhére rótták az esetet.

1920 őszén súlyos büntény történt az országban: pokolgépet helyeztek el a szenátusban. Csak a szerencsés véletlennek köszönhető,

hogy az explodáló bomba nem követelt magának súlyosabb áldozatot. Így is eme ódiózus merénylet áldozatául estek Dimitre Grecianu igazságügyminiszter, Radu püspök, Spiru Georgiu szenátor és súlyosan megsérült a tanács elnöke Coanda tábornok.

A merénylet Max Goldsteinnal az élükön zsidók voltak. Senki sem akarta azonban akkor az egész zsidóságot felelőssé tenni a bűntényért és a merénylet szerzőit mint bűnösöket, nem mint zsidókat büntették meg. Levelükben ama aggodalmának ad kifejezést, hogy David Falik gyilkosát fel fogja menteni az esküdtek kiméletessége, amely Manciu prefektus gyilkosát is mentesítette a büntetés alól. Más országok igazságszolgáltatási annaleiseiben lapozva találunk példát arra, hogy egyes esküdtek mentesítették a bűnösöket a törvény szigorától. Franciaországban például felmentették azt a nőt, aki Marius Plateau-t meggyilkolta, anélkül, hogy a civilizált világ előtt bárki is felelőssé tette volna a francia kormányt és népet az esküdtek vediktje miatt.

Nagyon meg tudom érteni azt, hogy miképpen azt mondja, az amerikai román zsidók lelkükben szimpatizálnak itteni testvéreikkel, de éppen ez a szimpátia kell, hogy buzdítsa őket a helyzet objektív vizsgálatára, mert a kormány abban a törekvésében, hogy a sporádikus felbukkanó eseteket megfékezze, sokban akadályozza az a határokon túlról vezetett ellenséges kampány, amely általánosítja a dolgokat s a valósággal egyáltalán nem egyező híreket közölnek.

Talán elég, ha tudják, hogy annak a politikai pártnak, amelynek élén állok, több odaadó izraelita tagja van, egyesek közülük kiváló emberek és tagjai a parlamenti többségnek, amelyre a kormány támaszkodik.

Eddig szól a miniszterelnök levele, amelyre holnapi számunkban még visszatérünk.

Prima tűzifát

legutányosabban házhoz szállít FISCHER
fatelepe, Cluj, Piaia Gării No 2.
Telefon 1300 Telefon 1300

Hirdessen az Uj Keletben

Sulyos u

BERLIN, f nap sulyos vakb gennyedés állott nők állapotát mi legtisztább és leg akinek szavát m elnök állapota m

Sorozat

Manoilescu p Párisb

(București-Bu tudósítójától.) A deése folytán az érdekképviseletei figyelmét azokra amelyekkel a ro hajtott feljavulás

a kormány e egyszer-minde spekulációnak ez hozr

Ennek az interv nap a pénzügym amely a lej árfd lalkozott. A taná miniszter elnököl pénzügyi államtio nala egész igaz miniszter kifejte pontja szerint a minden lehető es A stabilizáció éro ket elsősorban a majd a miniszter Lehetséges az

a stabilitáció előtt me-hallg sági tényezők

mint ahogy a hirtelen zuhanás Kormánykörö szerint Manoile

infl

ellen

a legnagyobb ajánlja.

A járvány lek kell tnnie a n hogy a fertőtlt járvány elleni Ha kezeinket torkunkat öblt megbizható

D

sós

használjuk, el veszedelmeket Diana sósorsz kapható. Ügyeljünk a utánzatok van

Tavas

Súlyos vakbéloperációt hajtottak végre a német birodalmi gyűlési elnökön

BERLIN, február 25. Loebe szocialista képviselő, a német birodalmi gyűlés elnökén, tegnap súlyos vakbéloperációt hajtottak végre. Miután a műtétet elkészve alkalmazták, a sebhen gennyedés állott be. Loebe állapota válságosra fordult. A kiváló szellemű birodalmi gyűlési elnök állapotát minden párt egyforma aggodalommal nézi, mert az elnök az új politika egyik legtisztább és legsúlyosabb emberének bizonyult és talán az egyetlen német szocialista politikus, akinek szavát minden párt egyformán méltányolja. A legutóbb érkezett táviratok szerint Loebe elnök állapota most már kielégítő.

Sorozatos külföldi kölcsönökkel a kormány francia mintára stabilizálja a lejt

Manoilescu pénzügyi államtitkár és a Banca Nationala kormányzója Londonban, Párisban és Berlinben kezdenek stabilizációs kölcsöntárgyalásokat

(București-Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lejt tulmagas és rapid emelkedése folytán az ország iparának különböző érlekképviselői és termelői felhívták a kormány figyelmét azokra a káros következményekre, amelyekkel a román valuta árfolyamának túlhajtott feljavulása fenyeget és kérték, hogy

a kormány energikus rendszabályokkal egyszerez-mindenkorra vessen véget a lejt spekulációnak, tekintet nélkül arra, hogy az hozzra, vagy beszre megy.

Emnek az intervenciónak eredményeképpen tegnap a pénzügyminisztériumban értekezlet volt, amely a lejt árfolyamának stabilizálásával foglalkozott. A tanácskozáson Lepadatu pénzügyminiszter elnökölt és azon résztvett Manoilescu pénzügyi államtitkár is, valamint a Banca Nationala egész igazgatósága. Lepadatu pénzügyminiszter kifejtette, hogy a kormány álláspontja szerint a lejt árfolyamának stabilizációját minden lehető eszközzel keresztül kell vinni. A stabilizáció érdekében szükséges intézkedéseket elsősorban a kormány gazdasági bizottsága, majd a minisztertanács fogja megállapítani.

Lehetséges azonban, hogy

a stabilizációs intézkedések megtétele előtt meghallgatják a különböző gazdasági tényezők képviselői ek véleményét is.

mint ahogy a lejt tavaly májusában beállott hirtelen zuhanásakor történt.

Kormánykörökből származó értesüléseink szerint Manoilescu államtitkár és Burileanu,

a Banca Nationala kormányzója, a közeli napokban Londonba utaznak. Az utazás kizárólagos célja az, hogy az angol fővárosban nagyobb kölcsön felvételéről tárgyaljanak a lejt stabilizálása érdekében.

Az angol tárgyalások már elő vannak készítve

és azok bevezetője. Titulescu londoni követ a jövő hét folyamán Bukarestbe érkezik és jelentést tesz a kormánynak. Ettől a jelentéstől függ Manoilescu államtitkár és Burileanu kormányzó külföldi utazásának pontos időre való megállapítása. A kormány terve szerint, Manoilescu és Burileanu ellátogatnak Párisba és Berlinbe is, hogy megtegyék azokat az intézkedéseket, amelyek a lejt értékének állandósítására szükségesek. Az utazás legfontosabb állomáshelye Berlin, ahol hivatalosan is megkötik a 250 millió arany márkás kölcsön folyósítására létrejött megállapodást, de minden valószínűség szerint a két államférfi új kölcsönöket is fog felvenni, amelyek majd a lejt árfolyamának garantálására szolgálnak.

Emlékeztet, hogy a Banca Nationala évi jelentésében és Burileanu kormányzó is a jegyintézet közgyűlésén tett kijelentéseiben a liberálisok által folyton hangoztatott revalorizáció mellett foglalt állást. Eppen ezért feltűnő, hogy Burileanu kormányzó most részt vállal a kormány valutastabilizációs programjának megvalósításában. Ugy látszik azonban, hogy

a kormány kiegyenlítő formulát talált a Bratianu Vintil és Manoilescu pénzügyi koncepcii közötti ellentétek eliminálására.

Erre vall, hogy kormánykörökben Burileanu-nak a Banca Nationala ülésén tett kijelentéseit úgy értelmezik, hogy a kormány elvben a lejt stabilizálását határozta el, mégpedig Franciaország mintájára először a tényleges stabilizációt, amelyet azután nyomon fog követni a törvényes intézkedéseken alapuló valutastabilizáció.

— **De Pinedo utrakelt.** Rómából jelentik: De Pinedo ma éjjel 1 óra 10-kor, vagyis európai időszámítás szerint 3 óra 10-kor a prairai kikötőből utrakelt, hogy átrepüljön az Atlanti-óceánon. A megteendő távolság 371 kilométer.

— **Csak a rádiumkúra befejezése után utazik külföldre a király.** Bukarestből jelentik: Külföldi lapok nyomán tegnap az a hír terjedt el a fővárosban, hogy a király ma elutazik Bukarestből. Ez a hír teljesen alaptalan. Sluys professzor a király rádiumkúrája első fázisának befejeztével ma reggel visszautazott Brüsszelbe. A professzor elutazása előtt nyilatkozott az „Adeverul“-nak. Kijelentette, hogy a rádiumkezelés eredménye rendkívül kielégítő. Severeanu és Gerota professzorok két hét múlva fognak dönteni, szükséges-e a kezelés megismétlése. Sluys meg van győződve, hogy a király 1 hónap múlva utrakelhet, hogy egy melegebb klímájú naposabb helyre utazzék, mert szüksége van üdülés szempontjából ilyen éghajlatu helyre.

Influenzánál,

járványos megbetegedéseknél a

Hyperol

megvéd

a szájüreg és légutak fertőzéses megbetegedései ellen.

Mint tabletták és szájvittab-
letták kerülnek forgalomba.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szombat

5687. I. Adar 24.
1927. február 26.
Szióra: Vajákhél
Ujhold kihirdetés

Télészakai vers

Csodálkozások nem bántanak többé.
Mindent mi van, oly egyformán veszek,
ha jó a gond és bánat ég örökké
olyan mindegy, hogy miért szenvedek.

Hisz annyi van és annyi rossz rém támad
egy fagytól rémes téli éjjelen...
A téből olykor csőtől dül a bánat:
száz jégvirág — ablakomon terem.

Aztán versekbe vájjam ki magamból,
hogy lelke meddő álmokban kimarjult,
hogy felébredve álom-mámorokból
látom, hogy minden, minden porbahullt...

Hogy szent hitekben élő életem
olyan nagyon, s keservesen rideg,
hogy buja vágytól füledt véremen
veszett tébolyban jár minden ideg...

Kérő jajok feszítik fel a számat,
s gyűlnek, mint méhraj bús fejem köré...
Annyi van, oly tengernyi a bánat:
csodálkozások sem bántanak többé...

Barzilay István

— **Fölvatták a Spinoza-házat.** Hágából jelentik: Tegnap avatták föl azt a házat, amelyben Baruch Spinoza Hágában való tartózkodása idején lakott. A házból, mint azt az Uj Kelet már jelentette, a Spinoza Társulat tudományos intézetet létesít, amelynek célja kikutatni a nagy zsidó gondolkodó életét és a műveiben megnyilatkozó gondolatok kapcsolatait. Az este megtartott avatóünnepségen a holland királyné képviselőjén kívül részt vettek Németország, Ausztria, Franciaország és az Egyesült-Államok képviselői.

Az
**influenza
náthaláz**

ellen minden közegészségügyi hatóság a legnagyobb óvatosságot és tisztaságot ajánlja.

A járvány lektüzdésére ma mindenkinek kell tennie a magáét. Tudja ma már mindenki, hogy a fertőtlenítés a legbiztosabb módja a járvány elleni harcnak.

Ha kezünket állandóan mossuk, szájunkat, torkunkat öblögetjük s erre a célra a megbízható

DIANA
sósorszesz-t,

használjuk, elkerülhetjük a legnagyobb veszedelmeket.
Diana sósorszesz az egész országban mindenütt kapható.
Ügyeljünk a Diana névre, mert értéktelen utánszerek vannak forgalomban.

Tavaszi ruhák olcsó festése, tisztítása megkezdődött C/IN 1-nél, C/uj

— **A székelyudvarhelyi Barisszia sikerült kulturünnepélye.** A székelyudvarhelyi Barisszia folyó hó 20-án nívós és minden tekintetben sikerült kultürestélyt rendezett nagyszámu és előkelő publikum előtt. Dr. Kálmán József megnyitó szavai után Giszkalay János „Illés látomása” című költeményét adta elő. Azután hatalmas expozéban ismertette a Palesztina építómunkát, rámutatva annak elodáhatatlan szükségességére. Hirsch Mártonné, bukaresti hangversenyének négy Engel-Csernichovszki-dalt, Gladstein Schiller Ruth című zsidó balladáját énekelte el, majd a Sámson és Dalila című operából adott elő. Kovács Gerő a Talmudista című melodramát szavalta, Hirsch Lajosné és Bernát Boriska zongorakísérete mellett. A nívós estély dr. Kálmán József zárószavaival ért véget.

— **Minden növényi anyagból gázt lehet előállítani.** Bécsből jelentik: Bécs tudományos köréit néhány nap óta nagy izgalomban tartja Volcic mérnök kémiai kísérlete. Volcicnak ugyanis sikerült olyan eljárást találnia, melynek segítségével a növényi anyagokból gázt lehet előállítani. Az előállítás egészen egyszerű és minden gázyárban alkalmazható. Nagyjelentőségű ez a találmány, mert segítségével bármilyen növényi hulladékból tökéletes gázt lehet olcsón fejleszteni.

— **Az Ezra szeminárium ülése.** Az „Ezra” zsidó egyetemi hallgatók egyesülete folyó hó 27-én, vasárnap délután 5 órakor a neológ iskola termében tartja meg szeminárium ülését, melynek programján dr. Szónyi Géza: „A zsidóság társadalmi problémái” és dr. Hamburg József: „Az asszimiláció” címen tartanak előadásokat.

— **A Cachint váró munkások a bukaresti hadbíró előtt.** Bukarestből jelentik: A hadbíró ma megkezdte a Cachin francia kommunista képviselőre a múlt héten várakozó 80 munkás perének a tárgyalását. A letartóztatott 80 munkásból 64-et szabadonbocsátottak és az eljárást is megszüntették ellenük, úgy hogy 16-an maradtak vádlottként a mai főtárgyalásra. A vádlottak mai kihallgatásuk alkalmával tagadták, hogy bűnösök volnának és azt vallják, hogy a diákok bántották őket és mikor védekeztek, letartóztatták őket. A tárgyalás folyik.

— **A „Studio” művészmatinéja vasárnap délelőtt lesz az Építómunkás Otthonban,** a kolozsvári szakszervezetek kulturbizottsága rendezésében. A „Studio” szabad művészársaság nagysikerű teljes első műsorával szerepel a programon, amelyet dr. Dienes László előadása vezet be. Huszárné Borsai Piroska operanékesnő, Paál Judith és Paneth Etel táncművésznők, Ligeti József, a Román Opera balletmestere, Boskovics Sándor zongoraművész, a „Studio”-vonosnégyes magas művészi színvonalon álló műsorszámain kívül a „Studio”-szavalókórusa ad elő frappáns hatással Ady, Warth Withmann, Vajda János, Babits és Szentimrei költeményeket. Szünet közben a hallgatóság köréből lehet jelentkezni a szavalókórusban való állandó közreműködésre. A matiné fél 11 órakor kezdődik.

— **A temesvári Barisszia-Herzl kulturünnepélye.** Tudósítónk jelenti: Ugy külsőségekben, mint belső tartalmában rendkívül nívós kultürestélyt rendezett az elmúlt hét szombatján, a temesvári Barisszia-Herzl. Az estélynek a nívós programon kívül különösebb jelentőségét adott, hogy azon az éppen Temesváron tartózkodó Israel Cohen, a londoni cionista szervezet főtárgyalója is megjelent, valamint Giszkalay János a kolozsvári központ kiküldöttje. Grósz Dezső konferansza vezette be az előadást, majd a kis Klein Gréte mondott el egy rendkívül kedves prologust. Giszkalay János egyik nagyhatású költeményét szavalta. Wohlberg Baba, Hermann Irén zongorakísérete mellett Kiss József „Simon Judit”-ját adta elő nagy tetszés mellett. Ezután egy vonosnégyes következett, melynek tagjai Kohn-Stein-Klein és Schlosser. Mozart egyik nagy alkotását interpretálták nagy sikerrel. Grósz Szerén műdalokat adott elő, tisztafényű, iskolázott hangon. Wurm Márkus szavala után Wellisz Hus sanzonokkal aratott nagy sikert. Sándor Bözsi, Schwartz Rudi és Schwartz Misi kitűnően betanult táncerecette után Schwartzmann Sándor záróbeszédével ért véget a jól összeválogatott műsor, amelyet a hajnali órákig tartó tánc követett.

— **Halálozás.** Hermann Gézáné szül. Farkas Mária folyó hó 25-én, rövid szenvedés után, elhunyt. Temetése 25-én délután 3 órakor ment végbe. Az elhunytban Hermann Erzsi, az Uj Kelet alkalmazottja, édesanyját gyászolja.

— **Negyedosztályu személykocsikat rendel a vasut.** Bukarestből jelentik: Tudvalevő, hogy a szegényebb néposztály részére bevezetett negyedik osztályu menetjegyek tulajdonosai eddig fedett teherkocsikban utaztak. Ez az igazságtalan és egészségtelen megkülönböztetést a CFR most meg akarja szüntetni. A vasuti államtitkárság ezért elhatározta, hogy a jelenlegi teherkocsikat rendszeres személykocsikkal fogja kicserélni. A negyedik osztályu vagonok szállítására a CFR nyilvános árlejtést fog hirdetni.

— **Köszönetnyilvánítás.** A szerencsétlen sorsu Koppolovits Ignác számára újabb a következő adományok érkeztek be: Strasser Károly gabonakereskedő Pécska 300 lej, dr. Frieder Mórné Ludas 100 lej, Leir Emanuel Nagyselyk 220 lej, Kollárné 150 lej, Feuerstein Ibolyka 200 lej, Násch Andorné 100 lej. — A talpigás és szürkeszamaras Breier Vilmos számára Strasser Károly ur 200 lejt küldött be szerkesztőségünkbe. Az összegeket rendeltetési helyére juttattuk.

— **Háromhónapi fogházra ítélték a tizenkét év előtti Magyar-utcai gyilkosság tettesét.** Tegnap este hirdette ki Petrovan tanácsa az ítéletet Balázs István, a Magyar-utcai földműves bűnpörében, aki tizenkét évvel ezelőtt, 1915 január 15-én este a Magyar-utca végén revolverrel agyonlőtte az őt megtámadó régi haragosát: Kovács Ferencet. A törvényszék három hónapi fogházra ítélte Balázs Istvánt. Az enyhe ítélet hozatalánál tekintettel volt a törvényszék arra, hogy Balázs önvédelemből lött rá haragosára.

— **Mit tartasz Jabotinszkyról?**
— **Miért?**
— **Talán ő is részt vesz a KKL perselyversenyén?**
— **Eljegyzés.** Öhlbaum Piroskát Crasnáról eljegyezte Spéter Simon Bistrita.

— **A kolozsvári „Ezra Hapoei” dolgozó zsidók cionista egyesülete** ezúton értesíti tagjait, hogy klubhelyiségét a Calea Regele Ferdinand 40 alatti Lloyd-Étterem különtermében berendezte és ez minden időben a tagok rendelkezésére áll. Minden hét vasárnapján este 8 órai kezdettel klub-nap van, amelyre ezúton hívja meg a tagokat és azok hozzátartozóit. Vendégeket is szívesen lát — az Elnökség.

— **Könyv az erdélyi Paneth-családról.** Megirtuk, hogy Neumann Mózes rabbi kiadni készült a Paneth és Neumann családok monográfiáját. A könyv anyagának összegyűjtése serényen folyik és előreláthatólag az Erdély zsidóságát különösen érdeklő mű már pészachra a könyvpiacon kerül.

* **Elsőrendű és különböző kvalitásokkal rendelkező tisztviselők és tisztviselők** vannak nálunk előjegyzésben, melyre felhívjuk a cégek és vállalatok figyelmét. Alkalmazottak Szövettségének ABÁSKÖZVETŐ Osztálya, Str. Maloasa No. 6.

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és UDESEGÉT
FOKOZNI ÉS MEGŐRIZNI KIZÁRÓLAG A FELÜLMULHATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE **LADY**
ILLATSZER
EAUX DE COLOGNE ÉS
HASZNÁLATA UTJÁN LEHET

— **Hétmillió lejt jegyeztek eddig a román aviatika fejlesztésére.** Bukarestből jelentik: Mircescu tábornoknak a román aviatika érdekében közzétett felhívása hatalmas visszhangra talált a társadalom összes rétegeiben. Nem egészen 24 óra belül hétmillió lejt jegyeztek. A hadügyminiszter kezdeményezésére lehet számítani.

— **Félmillió lejt irrodavezető a tanügyi inspektorátustól egy irrodavezető.** A kolozsvári tanügyi inspektorátusnál súlyos visszaéléseknek jöttek nyomára. Az ügyészség által bevezetett nyomozás szerint egy Lupu nevű bukovinai származású irrodavezető soha sem létező tanítók neveit vezette be s ezeknek fizetéseit hamisított nyugták segítségével rendszeresen felvette. A bűncselekményben Lupu Emilen kívül, akit Bukarestből táviratilag felfüggesztettek, még másoknak is része van. Az ügyészség szigorú vizsgálatot rendelt el, hogy ennek a messzeágazó bűncselekménynek összekuszált szárait kibogozza. Érdekes, hogy Lupu már évek óta üzi manipulációit. Az irrodavezető bizalmi állást töltött be az inspektorátusnál s így senki sem gyaníthatta manipulációját.

— **Szombaton este van a kolozsvári Academith-Barisszia Trumpeldor-emlékünnepélye.** A kolozsvári Academith-Barisszia az eredeti tervtől eltérően, ma, szombaton este félkilenc órakor rendezi meg a neológ elemi iskola nagytermében IX. kultürestélyt, amelyet teljes egészében a mártírhalált halt félkaru zsidó chalu, József Trumpeldor emlékének szentel. Az emlékünnepély programján méltató beszéd, szavaltat és zeneszámok szerepelnek. Ismertetni fogják a műsor során Trumpeldor naplóját is, amely megkapó tükröt nyújtja a félkaru hős küzdelmeinek és szenvedéseinek. Az estélyen beléptidj nincs.

Magyar képviselők és szenátorok a
Metropol-ban
étkeznek. Pontos kiszolgálás. Elsőrendű konyha. Bejárat Calea Victoriei, vagy Str. Academiei felől
BUKAREST

DECCA Hordozható, világhírű angol beszélőgépek, lemezek legolcsóbbak RÉVÉSZ BÉLA zeneműnkreszkedésében, Marosvásárhelyt. — Kérjen ajánlatot.

Alapított 1908-ban.
Dr. med. **MAGER** és **KALLÓS** vegyész orvos-kémiai és bakteriológiai
orvosi laboratóriuma — Arad
Str. Moise Nicoara 19.
Vizsgálók: vért (Wassermann, Widal stb.) gerinc-folyadékot (Goldsol) vizelet, köpet, autovaccina, ivó-víz stb. — Kívánatra vérfelgőásra szolgáló steril fiolát küldünk.

Szombat, 1927. f.

Ny
E rövidben közölték
felelősE
A ma uralkodó su
tán azon elhatározás
naptól kezdődőleg es
juk építkezési anyag
t. vevőinket, hogy
árért járó összeget
kedjenek.Telje
Szenes Károly, özv
Király Márton, Bán
Dácia.

á r je

50 literen felüli me
pénn előlegMagura közönséges
elsőrendű
Természetes muskotSeprő- va
menyiség szerinti
vételi árban számított**M. CS**
Simle

Ajánlu

Államilag olomzáró

Államilag olomzáró

Lotus Corniculatus
Essparzette balsacín**BANCA**
Secția

Str. Reg. Ma

Igen tisztelt vevő

bör

árnisítását megre
13 mailgánd
Kó**Backer**

Peerless Gló

Nyíltér

E rovatban közöltékért a szerkesztőség semminemű felelősséget nem vállal

Értesítés.

A ma uralkodó súlyos gazdasági viszonyok folytán azon elhatározásra kényszerültünk, hogy a mai naptól kezdődően csakis készpénz ellenében árusítjuk építkezési anyag cikkeinket. Ez okból felkérjük t. vevőinket, hogy rendeléseikkel egyidejűleg az árért járó összeget készpénzben lefizetni szíveskedjenek.

Teljes tisztelettel:

Szenes Károly, özv. Szénássy Józsefné és Társa,
Király Márton, Bán József, Vigdorovits J., Portland,
Dácia, Szigeti és Salamon

italok

árjegyzéke:

50 literen felüli mennyiségben utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett.

Mágnai közönséges zamatos, literje Lei 18
elsőrendű Lei 22
Természetes muskotály vagy Bízling fajbor Lei 26

Seprő- vagy szilva-pálinka

mennyiség szerinti legolcsóbb napi árban. Hordók vételi árban számszítatnak fel. Megrendelések

M. CSENGERI
Simplou-Silvaniei.

Ajánlunk

Államilag olomzárolt lucernamagot
á 100 kg.-kint Lei 10.000
Államilag olomzárolt lóheremagot
á 100 kg.-kint Lei 10.000
Lotus Corniculatus szarvaskerep 100 kg. „ 7.000
Eszparzette ballacimnag 100 kg.-kint „ 1.800

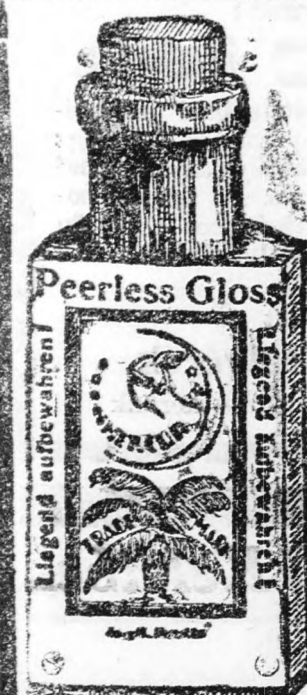
BANCA CENTRALA
Sectia Cereale, Cluj,
Str. Reg. Maria 1-3. Telef. 3-29.

Igen tisztelt vevőink figyelmét felhívjuk, hogy a

boraink

árnyitását megrendztük. Ajánljuk cca 15, 14, 13 málligandus ó- valamint új borainkat. Kérjen árajánlatot.

Hacker és Sternberg, Arad

A legkiválóbb
**Peerless gloss-
Apertura,
Talppolitur,**
valamint minden cipész-
iparhoz szükséges vegyi
termékek a
MERCUR
készítmények.
Gyártja:
Kozák és Sámson
Cluj, Str. Regina Maria 9.
Telefon 7-19. — Kapható
minden jobb börtüzletben

Közgazdaság

Teljesen elkészült az új importvámtarifa

A tarifa életbelépéséig a kormány nem köti le magát sem Olaszországgal, sem Németországgal szemben

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mértékadó helyen kapott információink szerint Románia új behozatali vámtarifája és annak indokolása teljesen elkészült. Az előkészítőbizottság munkája komoly munka benyomását kelti, amennyiben egy a nomenklaturát, mint vámtételeket a belföldi termelés és fogyasztás pontos adatai alapján állították össze. Az iparvédelem szempontjából a tarifa bizonyos családokat is fog hozni egyes iparágak részére, mindamellett az új behozatali tarifa lényegében hivatva van a jelenlegi importrendszer az ipar által kívánt mederbe terelni. Ugyanezt a célt szolgálják a vámtarifa azon rendelkezései, amelyek az egyes külföldi iparoknak dumping-jellegű importárai és eladási feltételei, valamint más természetű tisztességtelen versenye ellen irányulnak.

Nagy megnyugvást keltett ipari körben a kormány legfőbb gazdasági bizottságának az a határozata, hogy sem az Olaszországgal, sem pedig a Németországgal kötendő kereskedelmi szerződés részletkérdéseinek tárgyalásával nem fog a kormány foglalkozni, amíg az új importvámtarifa életbe nem lép. Az importtarifának mielőbbi parlament elé terjesztése érdekében a belföldi ipar képviselői lemondanak a részletkérdések további tárgyalásáról és az UGIR központja útján megsürgetik a kormányt hogy a teljesen kész javaslatot sürgősen szavaztassa meg és a tarifát haladéktalanu léptesse életbe.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara mai közgyűlésének programja. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara szombaton tartja közgyűlését, amelyen több közérdekű kérdés kerül megvitatásra. A közgyűlés napirendjén szerepel az erősváltású jelzőlogóköleszők bekebelezés meggyorsítása érdekében tett sikeres intervenció, a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény és az üzleti zárórak kérdése, ipari tanfolyamok szervezése, a vasuti tarifának az érdekeltek meghallgatásával történő összeállítása iránt tett lépések eredménye és a gyakorlati vámtanfolyam felállítás.

Újabb iparpártolási kedvezmények. A legfőbb iparügyi bizottság legutóbbi ülésén a következő erdélyi vállalatok részére hozta javaslatba az iparpártolási törvény kedvezményeinek megadását: A kolozsmegyei Bucsa községbeni „Hercules” hajlított butor és faáru gyár, Raufbauer-malom Aradkomlós, dr. Jancu Adam malma Kurtics Neumann Zsigmond malma Románzentmiklós (Biharmegye), a lugosi Első Seprő és Kefegyár, Branza Joachim megyesi fűrésztelepe, a Depner és Fiai cég által Kis-

küküllőmegyében létesítendő malmom és a Bloch Lajos által Aradon létesítendő Atheneum-nyomda. Ugyanezkor a bizottság több megszünt vállalatot megvonta az iparpártolási kedvezményt.

Huszonegymillió betéte van a Szamosújvári Kereskedelmi Bank Részvénytársaságnak. Február 20-án délelőtt tartotta meg XXIII. évi rendes közgyűlését a Szamosújvári Kereskedelmi Bank Rt. A tekintélyes pénztörtézet mérlege igen szép fejlődésről tesz bizonyosságot. A bank alaptőkéje és kimutatott tartaléktőkéje összesen az ötmilliót sem éri el ugyan, de ez a körülmény csak a vezetőség óvatos üzleti politikájára vall, amellyel az intézet többmillió értékű ingatlanait és berendezését csak 760.001 lejmel tünteti fel. Az elmúlt üzleti év eredményeként a bank 590.848 lej 92 bani tiszta nyereséget ért el. Ennél is beszédesebb szám azonban a könyvecskére és folyószámokra elhelyezett betétek összege, amely az 1926. évben 21 millió 16.501-10 lejre emelkedett. Az intézet bonítására jellemző, hogy a Banca Nationalanál 500 ezer és egy másik intézetnél

Tőzsde

A piac idegessége ma is feltűnő volt. Az árak egész nap hullámzottak. A lej az összes külföldi tőzsdéken esett.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3385-3400	—	—	491 1/2	3270	11014	13658	649 1/4	1923 1/2
Newyork	175-176	520	519 7/8	2555	174	57250	710 1/4	3376 1/2	—
London	855-858	2522 1/4	2522 1/4	12398	847	2777 1/2	3445	16375	48512
Páris	695-705	2034 1/2	2034 1/2	—	686	2240	2778	13240	391 1/2
Milano	780-790	2265	2262 1/2	111 1/4	762	2492 1/2	3109	147 1/2	435 1/2
Prága	522-524	1540	1540	75 3/4	517	1695 1/2	210370	—	296 1/4
Budapest	3080-3090	9090	9090	—	3060	—	12408	59145	—
Belgrád	—	91330	914	—	295	1005	124670	5944	176
Bukarest	—	—	315	310	1530	—	331 1/2	421	2030
Varsó	—	—	5810	5810	—	1960	6395	7909	37787
Bécs	2480-2490	7322 1/2	7320	—	24 3/4	8060	—	476 1/2	—
Berlin	4175-4190	12325	12325	—	4140	13572	16836	80010	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 310, Páris 1530, Budapest 33150, Bécs 42100, Prága 2030.

Előnyös fizetési feltételek mellett vásárolhat

WEISS ELEK

áruházában, Cluj, Deák Ferenc-u. 14.

Nagy választék női és férfi szövetekben, selymekben, vásznakban és szőnyegekben. — Olcsó szabott árak. — Előnyös fizetési feltételek

Zongoravétel e ött

győződjön meg olcsó ársímról Wirth, Leu-berger, Hoffmann Lyra Production Genossenschaft gyárak képviselője

Kedvezményes részletre is.

Sternberg, Oradea

Batv, Regele Ferdinand 14. — Telefon 4 94

nyugancsak 500 ezer lej visszszámítási hitelt élvezett. A bank évvégi készpénzállománya 1 millió 36.457 lej 49 bani, bankoknál lévő követelése 2 millió 91.537 lej 56 bani, váltótárcaja 22 millió 411.811 lej 25 bani, értékpapír-állománya 400.925 lej. Mérlegegyenleg 38 millió 860.888 lej 25 bani, nyereség-veszteségszámla egyenleg 3 millió 9590 lej 43 bani.

Románia kétezer lovat vásárolt Magyarországon. Budapestről jelentik: Külföldi hadvezetőségek mindjobban kezdenek a magyar lovak iránt érdeklődni. Így a török hadsereg a közelmúltban próbaképpen 450 magyar lovat vásárolt, amelyek megfeleltek a török hadvezetőségnek, mert legújában 1000 lovat vásároltak török tiszték Magyarországon. A lovak átlagos ára 9 millió magyar korona volt. Bécsi cégek az orosz hadsereg részére több ezer lovat igyekeznek összevásárolni. Román részről 2000 lovat vásároltak a legutóbbi időben és jelenleg olaszok tárgyalnak néhány ezer magyar ló szállítása ügyében.

Külföldi vállalatok március végéig becsereíthetik részvényeiket a budapesti tőzsdén. Budapestről jelentik: A tőzsdei vállalatok egyrésze nem gondoskodott idejében a pengő-részvények elkészítéséről, amire aztán a tanácstól terminushoz kötött haladékot kaptak. Az engedélyek egyrésze január 31-én járt le, de számos vállalat február végéig kapott halasztást. A tőzsdeelnökség legkésőbb március 31-ig beköveteli az összes hivatalosan jegyzett vállalatok részvényeit. Március végére már csak a biztosítottaknak, a vasutársaságoknak és a külföldi vállalatoknak adtak halasztást, úgy hogy ettől kezdve kizárólag pengőrészvények szerepelhetnek a hivatalos forgalomban.

Felemelik a magyar petróleumvámokat. Budapestről jelentik: A magyar kormány az eddigi mérsékelt petróleumvámok helyébe magasabb vámokat vezetett be. A mezőgazdasági érdekek védelmére azonban felemelik a vámmentes kontingest.

A leromlott valuták szanalása aranyhiányt teremt a világpiacon. A nemzetközi piacon megélnék az arany utáni kereslet, amit a newyorki Trust-Company annak tulajdonit, hogy elsősorban a leromlott valutájú országok igyekeznek a valuta stabilizálásához aranyat szerezni. A folyamat lassu, mert az aranyalapon dolgozó országok az aranypénzek kötelező forgalmát nem engedik meg. Egyelőre csak az Unióban, Svájcban és Hollandiában korlátozatlan az aranypénzek forgalma. Angliában a bankjegyek nem válthatók be aranypénzre. Ezekhez az államokhoz fog járulni Magyarország is, amikor a kincstárnak a Nemzeti Banknál levő tartozása megszűnik.

A budapesti bankok nagyszegű amortizációs kölcsönöket folyósítanak erdélyi gyárvállalatokra és ingatlanokra. Budapestről jelentik: A magyar pénzintézetek részéről egyre fokozódó érdeklődés nyilvánul meg az erdélyi pénzpiac iránt és újabb a Belvárosi Takarékpénztár Rt. mutat Románia felé intenzív érdeklődést. Megbizottai érdeklődnek Bánság és Erdély legfontosabb gazdasági centrumaiban és meggyőződtek arról, hogy Erdély és Bánság területén a legjobb kamatfeltételek mellett lehet kihelyezni megfelelő tőkéket, különös figyelemmel a kölcsönök abszolút biztos garanciáira. A Belvárosi Takarékpénztár egyelőre városi ingatlanok, főleg pedig bérházakra ad amortizációs kölcsönöket, a forgalmi érték 30 százaléka erejéig. Erdély és Bánság vezető pénzintézeteinek vezérigazgatóival részletesen megbeszélte a Belvárosi Takarékpénztár igazgatósága a kihelyezési akciót és az egyik vezető kolozsvári pénzintézet már megállapodást is létesített a pesti bankkal, egyelőre

havonként 30.000 font kihelyezésére 25—35 éves amortizációkban. Hasonló megállapodást kötött a Belvárosi Takarékpénztár Temesvár, Arad, Nagyvárad, Szatmár, Brassó és Marosvásárhely egy-egy vezető pénzintézetével, úgy, hogy kihelyezéseit 7 nagy pénzintézet bonyolítja le. Egy másik budapesti bank főleg iparvállalatok finanszírozásával foglalkozik, természetesen csak a legelőkelőbb cégeknek folyósít, illetve közvetíti a fontváltók leszámítását.

A külföldi valuták új átszámítási ára a CFR-nél. A lej nagymértvű külföldi áremelkedésére való tekintettel a CFR vezérigazgatósága február 25-től kezdődőleg a következő új beváltási árakat állapította meg az idegen pénznemekre: aranyfrank és svájci frank 35 lej, francia frank 7 lej, német márka 42 lej, osztrák schilling 26 lej, magyar pengő 32 lej, lengyel zloty 22 lej, cseh korona 5-50 lej, olasz lira 8 lej, dinár 3-50 lej, bulgár leva 1-40 lej.

Fontos! Szociális munkások, 10. szeptember, az összes munkások és szociális munkások érdekeiért.
Neumann Károly, Cluj
Rugos Művészetek és Művészetek
Gerna harisnya, kezimmo a nagyaktar.

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

Molnár Irma - Breviman - Kolár kamarazeneestje. Molnár Irma, városunk egyik legkitünőbb zongoraművésznője, Flor. Breviman, a cluji Zenekonzervatórium gordonka-tanára, ki a közeljövőben önálló szonáta-estét ad Bukarestben. Gh. Enescu hegedűművész zongorakísérete mellett és Kolár Károly hegedűművész, kinek a helyi keretek között messze kimagasló kvalitásai a legnagyobb külföldi hegedűművészek sorába emelik március 3-án (csütörtök) este fél 9 órakor a piarista gimnázium dísztermében (Farkas-utca 2.) kamarazeneestét adnak a következő műsorral: Beethoven: Cello-zongora szonáta. Levandowski: Hegedű-zongora szonáta. Tschairowsky: Trio. A-moll. Értésülésünk szerint e zenei eseményszámba menő estély iránt városzerte óriási az érdeklődés. A jegyeket elővételben Anca könyvkereskedő árúsítja.

A Román Opera műsora

Vasárnap délután: Fat frumos.
Hétfő: Lakme.
Szerda: Traviata (Anghel asszony felléptével).
Péntek: Lakmé (Anghel asszony felléptével).

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat 3-kor: Nagyapó (12-ik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Szentgyörgyi István születésének 86-ik évfordulója alkalmából. Bevezető előadást tart: Márton István. Sorozatszám 295.)
Szombaton 8-kor: Fehér egér. (Ujdonság először. Neményi Lilivel. Premiérbérlét 51. szám, Sorozat 296.)

Vasárnap fél 12-kor: Albertina Ferrari, a világszerte ünnepeelt hegedűművésznő egyetlen hangversenye. (Mérsékelt emelt helyárakkal. Napibérlét 51 szám B. Sorozat 297. A bérlők jegyeit kívánatra készségesen becsereéli a titkári iroda.)

Vasárnap fél 4-kor: Párisi kirakat. (Operettajándék, 7-edeszer. Neményi, Ihásszal. Leszállított helyárak. Sorozat 298.)

Vasárnap 7-kor: Ismeretlen katona. (Tárvallal, Poor Lilivel. Rendes helyárak. Napibérlét 52 szám A. Sorozat 299.)

Vasárnap fél 10-kor: Cirkuszhercegnő. (20-adszor. Rendes helyárak. Bérlétszűnet. Sorozat 300.)
Hétfő: Fehér egér. (Neményi Lilivel. Napibérlét 52 sz. B. Sorozat 301.)

Kedd: Fehér egér (Napibérlét 52 sz. A. Sorozat 302.)

Erdély lelegegansabb
GARDI
fény- és szociális műterme
CLUJ, Strada Saguna No 13.
(volt Bartha Miklós-utca)

Szőlőoltványok

amerikai sima és gyökeres vesszők legjobban kaphatók Caspari Fr.-nél, Medgyesen Nagyikuküllő-megyén. Árjegyzék kívánatra.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, eljegyzésnek 150 lej.**

Figyelem!

Ajánlok erdélyszerte elismert, a nagyváradi rabbinátus által Hechscherrel ellátott, olvasztott és tisztán kezelt חשר של פסח שרענא ארט. שרענא ארט.

husvéti libazsirt

és libabört, a legolcsóbb napiárak mellett.
Friedmann Sámuel - Oradea-Mare
Cuza Voda 6. **Bendelésnél nagyobb előleg küldendő**

T. Hölgyek!

Modern bubi transformációk, Postiche frizek felelősség mellett a legolcsóbban és leglelkiesmeretesebben nálam szereshetők be Tartós villanyos ondulolás, amelynek tartósságáért 6—7 hónapig felelek. Párisból kitüntetve hajfestései téren. Minden színben, feismerhetetlenül, Párisi hennével, csak MUSSA Gyulánál kapható, Str. Memorandului 10. Estélyi és színes parókák kölcsönzése.

Detail deszkarakatárba önálló szakember alkalmazást nyerhet azonnali belépésre. Szombaton zárva. Cím: Schwartz Márton, Gherla. 2402

Jobbrendű zsidó háziasszonyt keresünk, ki főzni, sütni tud — a háziasszonytámasz. Cseléd van. Elek tejüzeme, Viz-u. 8.

Két kitűnő Balogh-egedűt olcsón eladó. Cím a kiadóban.

Ezüstöt a legmagasabb napi áron vásárolja
Tacâmul
ezüsttáru és evőeszközgyár, Cluj, Str. Jorga 11-a.

Párnát

montirozok izlésesen és jutányos árban. — Ugyanott zongoragyakorlás. Cím a kiadóban

Brassóban jól bevezetett üzlet kibővítése végett, 5-700.000 lejvel, vagy en ek megfelelő bankgaranciával **sársat koposok.**

Levelet az **Eljegyzési** hirdetési iroda Brassó továbbít

Egy fűszer és vasszakmában jártas izr. segédmár. 1-re vagy 15-ére felvétel. Ajánlatok kor és fizetés mngjelölésével küldendők Godel Izsó cégnek Gherla.

Ajánlunk elsőrendű

italokat

50 literen feltűli és vagontelekben mennyiségben a legjutányosabb napiárakban és pedig: **Magurai fajborok:** rizling, királyleányka, muskotály szerémizöld, fourmin stb. I-a Asztali borok és óborok is minden minőségben. Kisústön főzött, saját termelésű szilvium és seprópálinka.

Megrendeléseket

Frații Feiger Testvérek

céghez — Simleul Silvaniei — kérünk

Hirdessen az Uj Keletben

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. B. L. Pop (Brassai-utca)

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Zs. N. Sz. — — —

Egyes szám ára p. udvaron és vidéken Bukarestben is

1927. február 28

A má

Néhány hét óta földi népgyűlések keringenek a román hírek a román származék be és a vénevei szerint meztak, annál jobban nyeket. Természetesen tiltakozott ellen, amelyek alkannak rosszhírét ke tiltakozott ez a azt tette, ami a azért harcolt, hogy nek egyszer és meg így ne történjék a külföldön el földi hírekért a vezetéket igyeke valamilyen zsidó jutna, hogy saját terjesszen el külföldön.

Mig a saját o tatja fel támadó molyabb lépésre tábornok, a korn dig két levelet ir ket a közoktatás sághoz, amelyben tiltja el az utca dések szinteréről vissza a diákságg éreztette hatását kálása után a b újra megverték nak, hogy egy b békéjének és a

A második l egyesületéhez Már maga a tén szükségességnek tá vélemény felvilá beennünket. Ben levéltől arról, h szemita agitáció a legteljesebb e nak ellenére, h kiviláglik a min tetlen nem ész különbséget, am között mutatko

Mig az első és intézkedések bizonytalan és dái alig értjü Aversus tábor Goldstein szen von. A miniszte tében a külföld lakosság terhén szenátusi bomb zsidók voltak, ágába sem juto tenni a büntett

Ez a hasonl éppen a zsidós hogy az antisze a román néplél zált csoport ide agitátorok azok zetésséggel hiro nép nevében földöt ez ejti antisemiták h román tényező galmat, vajmi sük alig volt e